

STUDENTEN WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR STUDIEBELANGEN TE DELFT

DIT BLAD VERSCHIJNT DONDERDAGS
BEHALVE IN DE VACANTIËN
DE JAARGANG BEGINT 1 OCT. HET
ABONNEMENT KOST f 1.25 P. KWART.

REDACTEUREN: ♦♦ E. KANN, ♦♦ MEJUFFROUW J. BECKERING VINCKERS,
G. A. VAN STEENBERGEN, MEJUFFROUW E. DE KOE, F. B. SIMON VAN LEEUWEN,
H. F. E. DU MOSCH, E. VAN EVERDINGEN.
♦♦♦ VAST MEDEWERKER VOOR DE RUBRIEK MUZIEK J. ALEXANDROFF. ♦♦♦

INZENDINGEN TE BEZORGEN VOOR
MAANDAGMIDDAG 4 UUR AAN HET
REDACTIE-ADRES: KOORNMARKT 62
ADVERTENTIËN 20 CENTS PER REGEL

23^e JAARG. ♦ NR 13

TECHN. BOEKHANDEL & DRUKKERIJ J. WALTMAN JR. — DELFT

20 JANUARI 1921

ALMANAK D. S. C.: Almanak D. S. C. 1921. — Vereenigingsleven: Ned. Chr. Stud. Vereeniging. — Gedachten en berichten: Dornach; Jong en frisch... — Muziek en Tooneel: Nora Duncan; Residentie-orkest. — Tijdschriften: American Chimist; Het Vaderland. — Studiebelen: Leeghwater. Technische Hoogeschool: Aanvang colleges en oefeningen; Dag examens; Mededeeling. — Correspondentie: Aan den Arianus Secret.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

ALMANAK D. S. C. 1921.

wil mij bepalen tot het teekenaar en de uiterlijke verzorging.

het vignet, oorspronkelijk van opzet, geeft een goede vulling van den band. De verdeling van het en zwaar is goed en het geheel is vlot geteekend. Dit vignet is zeker het beste, dat in jaren van almanak heeft versierd.

het sluit goed aan bij het linnen van den band goed van tint en mooi van oppervlak is. Jammer, dat de band wat krap is in den rug.

aan we den almanak open dan is het eerste dat ons treft, de kalender.

de algemeene indruk hiervan is zeer goed. Een goede eenheid in opzet en uitvoering, een goede teekening en strak en geestig teekenaar.

het titelblad kan ik helaas niet roemen. Wel is het hebben de figuurtjes dezelfde verdienste als anderen, de letters echter zijn stug en ongevoelig, verdeling op het blad zeer matig, het geheel weinig beduidend. Het lijkt mij zeer jammer, dat teekenaar de zeer goede indruk, welke zijn ander teekenaar maakt, eenigszins schaadt.

de twaalf maanden zijn als geheel genomen, zeer geteekend en getuigen van origineele opvatting. De eerste indruk weinig expressief, een goede beschouwing doet ons verbaasd staan over de juist zeer expressieve teekenaar der figuren.

vooral goed zijn de maanden Maart, April, Mei, Augustus en September.

erder bladerend kwamen we aan het titelblad van het D. S. C. In verband hiermede wil ik tevens andere titelbladen bespreken, daar deze hierdoor een cyclus vormen. De eenheid die hierdoor staan is in opzet en uitvoering, geeft stijl en een voortgaande lijn welke zeer prettig aandoen.

de ideeën getuigen van een tintelenden geest, de teekenaar van een goed begrip van verdeling en vulling van het blad.

het titelblad voor mengelwerk bereikt hij het hoogtepunt in de uitvoering, in het titelblad voor het D. S. C. worden we door de scherpe gelijkenis getroffen.

het kort kunnen wij dit werk met het vignet van denzelfden hand is, begroeten als eerste werk en uit dezen almanak verreweg het voortgaande komen wij aan het portret van den teekenaar. Hoewel uit een oogpunt van reproductie er te verdedigen, doet deze vergadering in de lucht wat eigenaardig aan. Het lijkt mij dan gewenscht dit als een proefneming te beschouwen, welke het volgend jaar niet moet worden gemaakt.

de teekening in het Corpsverslag, welke bij het D. S. C. was bedoeld, is op zich zelf grappig van uitvoering. Velen zal echter door de plaats van bedoeling verloren zijn gegaan.

de volgende teekening, de ooiëvaar in den kring van aankomenden is door de proporties voor reproductie ongeschikt. Zoals hij nu is is de teekenaar te groot. Het heele blad zonder tekst werkt eind terwijl bij sterker verkleining de figuurtjes tot hun recht zouden komen. Het dier is voortzets eigenaardig van constructie, want een poot is hij op zeer bijzondere wijze gecamoufleerd.

het hoofd van de Sociëteit Phoenix geeft een goede voorstelling van den benarden toestand van een lid der Sociëteit. Men lette op actie en op afsnitdrukking.

de teekening is vlot geteekend. De letters echter kunnen niet bevredigen, zijn stug en onduidelijk. Het Apollo is het sluitvignet het beste.

het hoofd van Vrije Studie getuigt van handig teekenaar. Hier en daar is een wat gedurfde teekening in beeld gebracht, steeds echter in overeenstemming met den bloei der vereeniging in het

afgelopen jaar. Speciaal de letters wil ik hier roemen. Zij geven een goede vulling, zijn duidelijk, soepel en gevoelig van lijn.

Laga is geestig van denkbeeld. Dit echter is meer in overeenstemming met de werkelijkheid dan met het verslag. De uitvoering is zooals van den teekenaar van de kalender kan worden verwacht.

Veel beter dan het vorig werk van denzelfden teekenaar is het sluitvignet van Laga.

Ik betreur het van den teekenaar der titelplaten thans een teekening van Caroussel te moeten vinden welke maar zeer middelmatig is. De uitvoering is nonchalant en slordig vooral van de letters.

Het sluitvignet voor Caroussel is beneden pèil, niet origineel en slap van uitvoering, een slechte uitvoering van een reeds meer gebruikt denkbeeld.

Onder het verder teekenaar vallen op door zeer goede kwaliteiten het hoofd van de Tennisclub, sober geteekend en een „ondeugende” weergave van de werkelijkheid; dat voor de Cercle dadaïste de la Décadence, inhoud en weergave zijn in overeenstemming met het motto „Luxe calme et volupté”.

Het sluitvignet voor Rugby is verdienstelijk als caricatuur. Veel minder aan kwaliteiten is het sluitvignet van de IJclub, dat geen eenheid bevat, onbeholpen geteekend is op enkele onderdeelen na (meisjeskopje) terwijl veel zou kunnen zijn gewonnen door weglating der omloopende lijnen en reproductie op kleiner schaal.

Het hoofd der Motorclub is in kleinigheden verzorgd, het vraagteken is voor velen ondoorgrondelijk, wellicht echter bereikt de inzending hierin zijn hoogtepunt.

Tenslotte nog de teekening bij examenuitslagen. Het lijkt mij, dat de inzender met meer moeite meer had kunnen bereiken. In vorige almanakken mochten we beter werk van denzelfden hand ontmoeten.

De portretten zijn zeer weinig fraai afgewerkt. De eenheid in de reeks missen we, de correctie door retoucheeren had veel kunnen verbeteren. Het geleidelijk vervloeiende kan ik geen verbetering vinden. Waren alle portretten een pagina naar voren opgeschoven, dan hadden twee tegenover elkaar liggende lege pagina's vermeden kunnen worden.

Als algemeenen indruk kan ik zeggen, dat de almanak vooral in de voorname deelen goed is verzorgd, en op zeer goede inzendingen bogen kan. Jammer echter, dat dit niet tot in alle onderdeelen wordt voortgezet. Het redactionele werk maakt den indruk van haast en weinig overzicht.

Het bijeenbrengen van zoovele goede inzendingen en het verzorgen der voorname stukken in de eerste plaats blijkt als eerste eisch te zijn beschouwd, en terecht. Met wat meer zorg zou de almanak dan ook in alle onderdeelen te loven zijn geweest.

VEREENIGINGSLEVEN.

NED. CHR. STUDENTEN VEREENIGING.

Afdeling Delft.

Maandag 24 Januari 1921 Bidstond, 's namiddags 4.15 uur, op de kamer van J. G. de Voogd, Van Leeuwenhoeksingel 57.

Vrijdag 28 Januari 1921, Gewone Vergadering, 's avonds 8 uur, in 't Nut, Oude Delft 48.

Inleider: J. D. J. Waardenburg, over: „Critiek en Waardeering.”

GEDACHTEN EN GEDICHTEN.

DORNACH II.

Om te bewijzen, dat het duizendjarige rijk nog niet opkomt is, behoeft men niet Oswald Spengler's „die Untergang des Abendlandes” te lezen.

Het zij in gemoede gezegd, dat ik dit boek met dezelfde vermeende rechten aanhaal als vele anderen, die ook slechts het titelblad van dit geniale werk gezien hebben.

Dit is niet noodig, want er zal u nu wat geciteerd worden uit een prospectus van de Futurum A-G Dornach.

Aan diegenen, die, als ingenieur, in de toekomst meenen te kunnen missen een meest elementaire

kijk op sociale vraagstukken, kan ik sterk aanraden om dit niet verder te lezen, want het wordt erg taai.

Ten eerste de productievermindering van eenige zoo nu en dan nog wel eens gebruikte levensmiddelen en grondstoffen.

Vermindering van 1913 tot 1919.

Wereldproductie van Suiker	620000 mill. tonnen		
„ IJzer	14000	„	„
„ Broodkoren	32200	„	„
„ Kolen	215000	„	„
„ Katoen	830000	„	„

Denkt u daar eens aan als u een schepje op de kachel doet of een schepje suiker in uw allergenoglijkste kopje thee.

Kom, laat ik u nog eens een enkel cijfertje laten zien.

De duurtetoe name met als basis het jaar 1913 genomen.

De toename bedroeg.	Eind 1919.	Midden 1920.
In Oostenrijk	4000 %	
„ Duitschland	1000 %	
„ Italië	457 %	614 %
„ Frankrijk	350 %	378 %
„ Engeland	281 %	299 %
„ Zwitserland	250 %	ca. 300 %
„ Noord-Amerika	208 %	

Ja zeker, de prijzen dalen en de goede tijden komen weer terug. Wacht u nog met uw nieuwe pak! Overal uitverkoop.

Echter nog eenige getallen. Nu over het aantal stakingen.

„In den Vereinigten Staaten von Nordamerika belieft sich die Zahl der Streiks und Aussperrungen im Jahre 1919 auf 3374 und betraf mehr als 4.000.000 Arbeiter. Die sieben grössten dortigen Streiks waren:

1. Streik der Chicagoer Schlachthofarbeiter 65.000 Mann
2. Sympathiestreik mit den Metallarbeitern in Tacoma und Seattle 50.000 „
3. Streik der Hafendarbeiter an der atlantischen Küste 100.000 „
4. Streik der Arbeiter in den New-Yorker Schiffsbauhäfen 100.000 „
5. Ausstand im Baugewerbe in Chicago 115.000 „
6. Riesenstreik der Stahlarbeiter 367.000 „
7. Riesenstreik der Kohlenbergleute 435.000 „

Eine ziffernmässige Vorstellung über die Abnahme der Arbeitsfreudigkeit und die Zunahme der sozialen Konflikte lässt sich annähernd gewinnen aus der Gesamtzahl der Streiktage in den hauptsächlichsten Ländern für die letzten Jahre:

1913	12.000.000 Streiktage
1918	5.000.000 Streiktage

(Einschränkung der Streiks durch die Militärdiktatur während des Krieges und durch die Einreihung der männlichen Bevölkerung in die Kriegsheere).

1919 1341 Konflikte mit 22.750.000 Streiktage. Die Gesamtzahl der Konflikte und Streiktage wird für das Jahr 1920 bedeutend grösser sein als pro 1919.

Diese Zahlen drücken aus, dass das Streikbedürfnis 1919 um 89,8 % grösser war als 1913. Unter Streikbedürfnis ist zu verstehen das Bedürfnis der Streikenden nach Ausdrucksmitteln für die allgemeine Unzufriedenheit über die bestehenden sozialen Verhältnisse.”

Deze getallen bewijzen wel het groteske van de tegenwoordige economische verhoudingen.

De beide maatschappijen „Futurum A-G” en Dornach „Der Kommende Tag A-G” Stuttgart zijn nu geschoeid op de leest van Heiner's principes, die in „Die Kernpunkte der Sozialen Frage” neergelegd zijn. Het doel waarmee deze maatschappijen zijn opgericht is niet zoo zeer een idealistisch dan wel een practisch doel.

Praktisch in dien zin dat ze meenen het sociaal-economisch leven in grooter trekken te zien, dan dat door de tegenwoordige wereld gedaan wordt.

Om in 't kort even hun bedoeling uiteen te zetten is vrij moeilijk.

De gewone banken zijn de geldschietters van de industrie. Zij geven crediet aan hen die de hoogste rente kan betalen en die een veilig onderpand biedt.

Het komt er dus niet op aan voor de banken op sociaal bedrijf en kundige directie doch op rente en veiligheid van het ingestoken geld.

Deze twee maatschappijen nu zijn niet alleen credietgevers maar bemoeien zich als actief koopman met al de geassocieerde bedrijven.

Bij voorbeeld landbouwbedrijven kunnen geen hoge rente afwerpen.

Van de sociale onmisbaarheid hoeft niet gesproken te worden. Instituten voor wetenschappelijke onderzoekingen werpen ook niet direct rente af. Doch indirect kunnen uitvindingen aan de industrie ten goede komen evenals de uitvinding van geneesmiddelen de mensheid ten goede komt.

De oplossing ligt hier in de associatie van de goed renderende met de even noodzakelijke, doch minder renderende bedrijven.

Onwillekeurig vragen we ons af, of de Staat hiervoor niet kan zorgen. Afgezien van het feit hoe meneer bureaucraat er dan uit zou zien, of met hoeveel c.m. de mondwijde van den man achter het loket zou toegenomen zijn, kan de Staat dit uit den aard der zaak slecht doen.

Het ligt eenigszins in de lijn om degelijke staatsambtenaren te produceeren, hoewel hier veel minder dan in Duitschland. We zien dan ook hoe het particulier initiatief te hulp komt en in Rotterdam de Handels-Hoogeschool gesticht heeft.

Ook, waar belangrijke nieuwe onderzoekingen gedaan worden kan de Staat, die altijd conservatief blijft, niet steeds helpen. Vele grootbedrijven hebben dan ook hun eigen laboratoria, zooals de fabriek van Philips.

Ik vraag me nuchter af, waarom bijv. ik meen in Göttingen een methode gevonden is om Titaanijzerzand te verwerken. Is dit misschien omdat er in Nederlandsch-Indië zulke onuitputtelijke voorraden zijn?

Of omdat hier de mogelijkheid bestaat om per jaar 200 technologen te produceeren?

Doch de beste stuurlied staan zelfs tegenwoordig nog aan wal.

Bij de Futurum A-G, om daarop terug te komen, zijn reeds verschillende bedrijven aangesloten, waarvan de prospectus een opsomming geeft.

Het gaat er hier niet om, trusts te vormen of socialiserings- of fiscaliseringsexperimenten te doen, doch om o.a. een productieve samenwerking van technici en kooplieden te verkrijgen, het eenige middel, dat ons, naar hun meening, uit dezen chaos kan helpen.

Over den inhoud van „die Kernpunkte” kan ik hier kort zijn. Het is klaar, zonder overbodige franje, doch lastig te vatten want aanknopingspunten met vroegere theoriën ontbreken. Men houdt zich aan 't vole leven.

Hier laat Steiner zien waaruit eigenlijk de tegenwoordige toestand ontstaan is.

Hoe het proletariaat en de bourgeoisie van elkaar vervreemd zijn.

De bourgeoisie kan zich onmogelijk in 't gedachteleven, laat staan 't gemoedsleven van den proletariër verplaatsen. Het moge voor sommige ooren vreemd klinken, voor een ingenieur is dit toch zeker noodzakelijk.

De tegenwoordige arbeider voelt zich „loonslaaf”. Hem ontbreken zekere mensenrechten, die in geen wetboeken vermeld staan.

Zooals ik reeds schreef wil ik kort zijn, niet omdat er niets in dat boek staat, doch omdat ik verwacht, dat enkelen onder u het zullen lezen.

Anderen kunnen hun lauwheid gerust verbergen achter het gezegde:

„O, heeft men 't weer over de sociale kwestie?”
Hun zij een hartelijk „wel te ruste” toegeroepen.

Must I still love the rose,
Now its smell has Gone.

Jong en frisch kwam je hier aan,
ik zie je nog gaan,
zie je frissche en flinke gestalt,
met je hoofd opgericht
en een lachend gezicht.
Ja, zoo is het, dat je me bevalt.

Je werd daarna groen,
kale bol had je toen,
liep met wit platteboord over straat,
in een oud en kaal jasje,
maar toch — leuk was je
geestig, grappig in je praat.

Je maakte veel vrienden,
men kon je steeds vinden,
op de kroeg met een clubje bijeen,
je genoot van het leven,
je had veel te geven,
zooals jij zoo was er geen één.

Jij had het zoo druk
in dien tijd van geluk,

geen tijd was er om mij te bezoeken.
Ik voelde me sterk,
en was hard aan 't werk
en verdiepte me in mijne boeken.

Dagen en weken,
ja maanden verstreken,
voor ik je eens weer zag op straat.
Je keek norsch en strak,
toen je met me sprak,
toen voelde ik, was het te laat.

Nu kan men je vinden
met wat van je vrienden
's avonds laat in de tram uit Den Haag,
en je oogen staan hol,
en je hoed scheef op je bol,
nee —, zoo mag ik je niet graag.

J. ij.

MUZIEK EN TOONEEL.

ISADORA DUNCAN.

Isadora Duncan te zien dansen is daarom al iets bijzonders, omdat zij den stoot gegeven heeft tot de geheele moderne danskunst.

Wanneer Isadora Duncan met een uitsluitend Chopin programma komt, weten wij, dat wij haar op haar best zien; niet alleen, omdat Chopin haar zoo na ligt, maar ook, daar wij een machtig geheel zullen aanschouwen, dat zij, haar kunst geleidelijk ontplooiende en van aard veranderende, uit de muziek van deze componist weet op te bouwen.

Zoo bracht zij, Chopin in een Poolsch licht beschouwend, een etude, twee preludes en de sonate met de marche Funèbre samen onder den titel: „La Pologne tragique” en eenige polonaises en mazurka's onder „La Pologne heroïque”, terwijl zij tenslotte tot „La Pologne langoureuse et joyeuse” twee nocturnes en die walsen vereenigde. Deze 3-ledige indeeling is zeer belangrijk; het programma toch speelt een heel voorname rol in Isadora Duncan's dans, die soms zelfs bijna niets aan de rhytmen der muziek ontleent en daardoor, vooral in haar meer tragische uitbeeldingen, veeleer stil spel dan dans genoemd zou kunnen worden. Weergeven, wat wij in de muziek voelen, ons erbij voorstellen is haar hoofdzaak; plastiek is nummer één, rhytmiek komt daarna en treedt vooral in de vrolijkere dansen meer op den voorgrond. Toch missen wij de rhytmiek zelden in haar tragische dansen, daar zij met haar schitterende techniek de fijnste dynamische schakeeringen weergeeft.

De lijn van ontwikkeling door haar programma's bepaald was duidelijk in haar dansen te zien.

Uit een volkomen rust kwamen de eerste bewegingen voort, geleidelijk en nauw merkbaar, een minimum van beweging als door geen danseres bereikt; nauwkeurig van dynamiek versterkt zij haar gebaren, geeft zij een hoogtepunt aan door plotselinge spanning van spieren.

Het deed wel heel klassiek aan, dit eerste deel van het programma; soms meent men een Grieksch beeld te zien met opgeheven armen de gunst der goden afsmekend. Maar ook: welk een tragiek! Nu stil en vol rust, dan aangrijpend, wanhopig beeldt zij de Marche funèbre en het zich daarbij aansluitende scherzo uit; zóó, dat een geheele zaal vol mensen diep geroerd is en een accent, als een aanklacht geuit, ieder de adem doet stokken. Dit is grootsch en als een goddelijke ingeving.

In „La Pologne Heroïque” is zij een Nike gelijk, die voortstormt de overwinning tegemoet, of een Jeanne d'Arc, die krijgers ten strijde voert, en zij roept hen van heinde en ver tot zich om met haar te gaan op haar zegetocht...

Waren het eerst haar armen en romp, die voornamelijk uitbeelden, nu hebben de beenen een evengroot deel voor hun rekening genomen en gaandeweg komen wij tot de meer uitbundige en vrolijke dansen van het laatste deel (La Pologne joyeuse).

Met bloemen is heur haar getooid en zij strooit ze rond zich, het is als een feestdans na de overwinning.

Bewonderingswaardig is hoe ook nu alle bewegingen volkomen rond zijn en continu en hoe zij zich zwevend voortbeweegt. Alleen door slechts die spieren te gebruiken, die noodig zijn, door een zoo zeldzame techniek als de hare, is dit nog mogelijk.

Ja, Isadora Duncan heeft snel de door haar voorgestane richting der moderne danskunst tot de grootste volmaking gebracht.

J. B.

RESIDENTIE-ORKEST.

Het tweede concert van de Vereeniging voor Res.-Ork.-concerten zal plaats hebben op Maandag 24 Januari, des avonds om 7³/₄ uur, in de Stads Doelen. Uitgevoerd zal worden o.a. de 8e Symfonie van Beethoven, Lénore van Henri Du Pare, Don Juan van Rich. Strauss. Voor verdere bijzonderheden zie men de aanplakbiljetten.

Dinsdag 25 Januari zullen op een concert „De Delftsche Zangers”, in de Stads Doelen, solisten optreden: Carmen Morello, sopraan Francis Koene, violist.

TIJDSCHRIFTEN.

UIT DE GROOTEMENSCHENPERS.

Eén van de meest bekende Londensche technische scholen, Birkbeck College, is volgens bevel van den Senaat van de University of London vorderd tot faculteit van die Universiteit. De „American Machinist”, vol. 53, No. 10, schrijft naar aanleiding hiervan:

„De stichting van deze en soortgelijke instellingen voor de opleiding van werktuigkundigen vele jaren geleden door George Birkbeck is een gebeurtenis van historische waarde. Opvallend hoe gaandeweg het soort leerlingen veranderd, dat erheen trok, evenals de aard van het onderwijs, en vakopleiding, die er gegeven werd. Birkbeck College kan trotsch zijn op vele van zijn leerlingen. We behoeven hier slechts Sidney Gilchrist Thomas te noemen, die de avondcursussen volgde van Chaloner, leeraar in de scheikunde. De laatste bracht Thomas er toe, door zijn aandacht op het probleem te vestigen, de defoslorisatie van staal. „merstaal in studie te nemen, een proces, waar Duitschland o.a. zijn materiele vooruitgang „danken had.”

Birkbeck College is voor den duur van 5 toegelaten tot de faculteit van Kunsten en Wetenschappen.

Het „Vaderland” vervolgt in de avondbladen 13, 14 en 15 Januari zijn Delftschen cyclus nemen hieronder het voornaamste over.

„Er is iets tweeslachtigs in Delft en wij geloofden dat die tweeslachtigheid voor een groot deel van wijten is aan de verheffing van de technische school tot academie.

De academie heeft een oude, eerwaardige traditie en men heeft zich gehaast, die traditie zooveel mogelijk over te nemen, niet er aan denkende, dat de techniek is een modern vak en dat de technische hoogeschool dus ook een moderne inrichting moet hebben. De fout der universiteit, dat zij over algemeen haar voedsterlingen zoo weinig van het practische leven toerust — de medici laten — moest zich op de technische hoogeschool dubbel wreken, waar deze juist bij uitstek de voeden van practische vakmensen ten doele heeft.

Zoo ging ook het stelsel van college, dictaat, heele studievrijheid enz. op de technische hoogeschool over, terwijl het technisch onderwijs daar minder voor leent dan enig ander onderwijs.

Het tweeslachtige komt nog treffend uit in de stille worsteling tusschen wetenschappelijke en practischen eisch. Wie wel eens onze industrie eelen gesproken heeft, vernam ongetwijfeld het oordeel: den Delftenaar staan over het algemeen in den aanvang de handen verkeerd, ja de technici leveren dikwijls veel bruikbaarere menschen op den duur behaalt de Delftenaar natuurlijk den zege.

De vrees, niet voor vol wetenschappelijk aangelegd te worden, heeft geleid tot voortdurende verzwaring der examens, uitbreiding der college's, vernieuwing van leerstof, overlading van den student.

Wij hebben veel klachten gehoord over college-gejakker, dat velen te moe maakt 's avonds nog wat uit te voeren. Deze klacht o.m. geleid tot het verzoek, gedrukte dictaten geven. Eenige professoren zijn reeds min of meer op dit verzoek ingegaan — wij denken aan de boeken van prof. Wattjes en prof. Hallo — andere zijn nog huiverig, want deels duchtten daarvan achteruitgang van het collegebezoek, achten zij voor demonstratie der werktuigkunde prof. Van Royen en Dijkhoorn lieten zich op dit punt krachtig uit — het college onmisbaar.

In dezen mogen we ook al weer geen overdrachten hebben, maar misschien is het niet ondienstig, we nog eens wijzen op het verschil tusschen theorie en praktijk.

De praktijk is, dat een deel der studenten college-hengst in opima forma vertoont, een deel er nooit komt. Dat het professoraal aandeel in de opleiding steeds geringer wordt en de professoren en ook ben een deel der studenten klein deel) gehaat repetitorsstelsel elken dag neemt in bloei. Dat de overdreven eischen tot een bedenkelijke corruptie. Dat weinigen teekeningen zelf maken, zelfs op het examen — naar men ons bij uitdrukkelijk herhaalde verzekeerde — van assistentzijde het repetiteer de hand gewerkt wordt. Wij gingen nader op de kwestie in en toen werd ons verteld, dat sommige assistenten-repetitors aan hun eigen leerwijze grooter welwillendheid bewijzen, dan aan die van de professoren. Het spreekt, dat we zulke zaken zouden durven schrijven, indien ze niet in het zijn van getuigen geuit waren.

Trouwens, wij gelooven, dat 75 pCt. der studenten onvoorwaardelijk de stelling onderschrijft: Met een professor kom je er heel moeilijk, met een competitor heb je eenigen kans."

Volgen dan eenige aanhalingen uit enquête's en et T. S. T., waarin door studenten de bekende bezwaren tegen de Delftsche studie worden opgesomd.

„Bijzonder heeft ons getroffen een artikel van het Polytechnisch Weekblad van 31 October 1919. Wij lezen daar: „de zaak waarom het hier gaat zit veel dieper, slaat terug op den geheelen aard van het onderwijs en het wezen der studie aan de T.H., dat hier velen der thans studeerenden onbevredigd laat. Er heerscht dan ook geen opgewekte studie-leest, veeleer een soort lusteloosheid. Het aller-grootste gedeelte der studeerenden kan zich niet losmaken van het vaste quantum examenwerk, dat door de hoogleeraren wordt geëischt. Boven deze minimum-eischen komt bijna niemand uit en daarvoor ontbreekt aan het werk de noodige afwisseling, de levendigheid en frisheid aan de studie verlenen. Daarbij komt dat het verwerken der examenstof geen beschikbaren tijd laat voor vrije studie en algemeene ontwikkeling. Om kort te zijn, de belangrijkste elementen van het hooger onderwijs: het vrije onderzoek en de vrije studie komen aan Delft niet tot hun recht.

Thans is er te veel concurrentie met de M. T. S., waardoor het onderwijs te Delft zich ontwikkelt tot een veelwaterij, die de oorzaak is, volgens hem, tot heel veel teleurstellingen, reeds tijdens den studietijd."

Wij hebben op onze omwandeling dezelfde ervaringen opgedaan.

Ook de professoren zijn ontevreden en wel — dit blijkt tot hun groote eer — in de eerste plaats om de ontevredenheid der studenten.

Men moet zich de positie van een Delftschen professor in een drukke afdeling voorstellen. Hun tijd wordt voor een goed deel verslonden door colleges en examens. Vooral de examens worden een aanhoop. Men is er dan ook al toegekomen, ze voor een groot deel schriftelijk te houden. Professor Hallo heeft zo ver te kunnen brengen, dat het examen eigenlijk overbodig wordt en wel door sterke levendigheid van het contact en cursaal onderwijs.

Vele professoren zouden wel gaarne een aparte examen-commissie willen hebben, op de wijze van het arts-examen. Anderen willen wijziging brengen in de te vele splitsing der examens, waartoe men het verzoek der studenten steeds meer is overgegaan. Zij zien het meeste heil in zekeren terugkeer tot de praktijk, toen de hoogeschool nog geen hoogeschool was. Een jaarlijks examen over de geheele behandelde leerstof lijkt hun gewenscht. Wij komen hier in de lijn van prof. Hallo en vooral van prof. Beijerinck. De laatste, hoogleeraar in een facultatief vak en naast scheikundige een optimistisch filosoof, die daarbij krachtens zijn vak (microchemie) het Delftsche leven op eenigen afstand kan beschouwen, legde ons uit, dat men het huidige conflict vooral niet te tragisch moet opvatten. Men verkeert in een tijd van overgang, maar hij ziet alleen heil in het instellen van veel meer cursussen. Hebben wij hem goed begrepen, dan is dit toch ook een beetje teruggrijpen naar het klassikaal onderwijs van vroeger. Het schijnt wel vast te staan, ook wij kregen, zooals uit het voorstaand artikel blijkt, dien indruk, dat het technisch onderwijs zeer bijzondere eischen stelt, aan welke more academico heel moeilijk te voldoen valt.

Hier ontmoeten we onder de professoren eenzelfde verdeeldheid van meening als onder de studenten. Zal het klassikale het wetenschappelijke niet in gedrang brengen? Is vrije studie niet onmisbare vereischte voor het zelfstandig maken van den student? Mag de eisch van den praktijk de behoefte aan algemeene ontwikkeling absoluut overheerschen?

Wij hebben langen tijd zitten praten met een student, die zich veel met de bestaande problemen bemoeit. Wij konden zoo goed zijn innerlijken oordeelstrijd begrijpen. Zijn wetenschappelijke zin deed hem gul erkennen, dat hij eigenlijk niets van het huidige program zou willen missen, maar aan den anderen kant voelde hij zoo belemmerend den rigidaardigen, uitsluitenden vakatmosfeer waarin de Delftenaar zich altijd bevindt. De medicus aan de Delftse universiteit zit ook een groot deel in zijn afgeholven vak-celletje, maar hij heeft zijn club en daarin ontmoet hij de studenten van andere faculteiten. Hij kan met hen praten, allerlei uit hun vak hooren, er is uitwisseling van wetenswaardigheden over 't gebied van het geheele geestelijke en sociale leven. Dit alles mist de Delftenaar. Het moet al van buiten af worden ingebracht door lezing en cursus. En daarom hunkert hij naar vrijen tijd voor algemeene ontwikkeling, want hij weet, dat juist hij, eenmaal in zijn vak, een vol mensch moet zijn. De ingenieurspost is veelal een leiderspost. Zoodra hij klaar is, moet hij dikwerf dadelijk geheel zelfstandig optreden. Hij wordt zoo van het college in het volle leven geplaatst.

De professoren, vooral zij die uit het practisch ingenieursleven komen, voelen dit ook sterk, zooals uit de laatste inaugureele redevoeringen zonneklaar gebleken is. En zij voelen er bij, dat zoo spoedig mogelijk een keuze dient gedaan en dat het hinken op twee gedachten noodlottig dreigt te worden."

Hier worden uittreksels gegeven uit de laatste bekende redevoeringen van de professoren DeHaas, Dresden en Van Nieuwenburg.

„Ik komt ons voor, dat Delft op zichzelf de moeilijkheden niet zal kunnen oplossen. De goede wil is er zeker, maar het ontbreekt aan een leidend gezag, dat de bemiddeling met vaste hand zou kunnen leiden. Het beste zou wellicht zijn een commissie van onderzoek, bestaande uit vertegenwoordigers van alle richtingen, welke commissie aan de Regeering een vast program zou kunnen voorleggen, opdat deze dit oplegt. De rector-magnificus moet in Delft geen ornament, maar een werkelijk besturend element zijn in den trant van een directeur met ver gaande volmacht. Men schijnt dit aanvankelijk ook zoo gevoeld te hebben, want oorspronkelijk had de Delftsche rector-magnificus een ambtstijd van 3 jaar. Was het alweer navolging van den academischen mos, die later zijn ambtstijd tot een jaar beperkte?

Genoemde commissie heeft voor één ding haast allermeest te waken, namelijk dat ze de zaak niet commissoriaal make. Te hooge belangen staan hier op het spel, te veel geluk van jonge levens is er mee verbonden. Er moet een halve wereld wederom worden opgebouwd, de ingenieur is de man van de eerste toekomst. De concurrentie zal zwaar zijn, waar de nood zenuwen en hersenen van den buitenlandschen concurrent tot het uiterste zal spannen. Derhalve mag er niets aan de toerusting van onzen ingenieur ontbreken niet alleen, maar ook dient er met alle kracht voor gezorgd, dat hij het mooie beroep, waaraan hij zijn schooljongensliefde verpandde, blijft liefhebben, steeds meer liefkrijgt. Dat moet, dunkt ons, kunnen, want de technische opleiding moge van nature iets eenzijdigs hebben, zij biedt toch aan den anderen kant ook zooveel afwisselends en belangwekkends, dat ze ontsluiting van het technisch wonderland het gemoed van den student in voortdurende, blijde spanning kan houden.

Wij vertrouwen, dat Onze Minister van Onderwijs spoedig in deze zaak, die geen minuut uitstel gedooft, zal handelen en dat de nieuwe cursus zal kunnen beginnen met een studieprogram, dat den ernstigen student met behoorlijke vermogens in staat stelt, een goed ingenieur te worden en tevens wat aan zijn studententijd te hebben."

Het slot van het 5e artikel was gewijd aan den woning- en kamernood hier ter stede, en aan eenige loffelijke pogingen van studenten om dien te bestrijden.

Hiermede was de oorspronkelijke „Delftsche cyclus" geëindigd. Doordat echter de Redactie van „Het Vaderland" nog een „rapport over den toestand aan de T.H." van de C.C. ontving, en voorts een onderhoud had met Mr. van Beeck Calkoen, referendaris op het Ministerie van Onderwijs, werden we Dinsdag- en Woensdagavond nog verrast met een 6e en een 7e artikel.

Het stuk van de C.C. is vrij lang, maar geeft niet veel nieuws. Volledigheidshalve knippen wij daaruit nog:

„Verbetering in de hierboven genoemde misstanden zouden volgens de meening van een groot deel der studenten kunnen worden gezocht in:

1. Verhooging van de eischen voor toelating tot de T.H., voor zooverre de bedoelde examens den aanleg van den candidaat voor de Delftsche studie moeten toetsen.

2. Wijzigingen van internen aard, waardoor het contact kan worden verbeterd, zooals b.v. responscolleges, colloquia, welke mede het voordeel hebben, dat de hoogleeraar kan bemerken, in hoeverre de behandelde stof te volgen is.

3. Zoo ver mogelijk doorgevoerde voorlichting en handleiding bij de studie. Uitbreiding van het corps van docenten is hier wellicht onvermijdelijk.

4. Groote bekendheid met de eischen en vooruitzichten der Delftsche studie bij hen, die in Delft aankomen.

De C.C. verschilt ten eenenmale van meening met de S.T.V., welke eenigen tijd geleden als haar oordeel gaf, dat slechts een algeheele reorganisatie van het onderwijs verbetering kon brengen."

Uit het onderhoud met Mr. van Beeck Calkoen, onder wiens afdeling de T.H. ressorteert, lichten wij eenige opmerkingen, die ons teekenend lijken voor de meening der Regeering in dezen:

„Ook met vele door ons genoemde bezwaren kon hij (Mr. v. B. C.) meegaan, maar het hoofdbezwaar ziet hij in den grooten toeloop van studenten.

De hervorming van Prof. Dresden lijkt hem te radicaal en gevaarlijk voor het wetenschappelijk gehalte.

Hoewel het College van Curatoren en vooral de

secretaris, de heer de Vogel, grooten ijver aan den dag leggen en de professoren steeds de bereidwilligheid zelve tegenover hem waren, voelde de referendaris toch heel veel over de beschreven behoefte aan meer centrale leiding. De kwestie der centrale leiding acht hij van het grootste belang.

Voor een commissie tot het opstellen van een studieprogram bleek de referendaris wat huiverig. Hij vreesde veel gepraat en geschrijf en ten slotte wellicht een niemand bevredigend compromis."

Eindelijk nog de kamernood. „Ook deze zaak heeft de aandacht getrokken en met belangstelling had Mr. v. B. C. van het initiatief der studenten kennis genomen, maar hij meende, dat de Regeering moeilijk zich voor zoo'n groot studentenhuus zou kunnen spannen, aangezien een dergelijke openhooping blijkens de ervaring, groote bezwaren kan meebrengen. Iets anders is het, of, als particulieren het initiatief nemen, de Regeering niet met subsidie te hulp zou kunnen komen. Naar zijn meening echter, zou het aanbeveling verdienen, de studentenhuizen voor een minder groot aantal studenten te ontwerpen."

Wij hopen in ons volgend nummer op deze artikelen terug te komen. Red. S.W.

STUDIEBELANGEN.

LEEHWATER.

Oprichter A. Huet.

Vergadering op Vrijdag 21 Januari 1921, in zaal 207, Geb. W. en S., Nieuwe Laan. Aanvang 8 uur.

Voordracht van den heer Ir. J. C. Horch. Onderwerp: „Turf".

TECHNISCHE HOOGESCHOOL.

AANVANG COLLEGES EN OEFENINGEN.

De hoogleeraar Dr. J. A. Schouten e.i. zal het college Theoretische Mechanica C₃ aanvangen op Dinsdag 25 Januari a.s., van 1—2 uur, in zaal 40 (Oude Delft).

Het college Theoretische Mekanica C₄ zal aanvangen Dinsdag 25 Januari a.s., van 9—10 uur, in zaal H (Jaffalaan).

Het college van prof. Dr. J. A. Schouten e.i. over Bessel'sche Functies, op Woensdag, 10—11, zaal ε, (gebouw voor Natuurkunde), zal aanvangen op Woensdag 26 Januari a.s.

Aanbevolen wordt op het college mede te brengen Jahnke & Einde, Funtionentafeln (Sammlung Math. Phys. Lehrbücher No. 5). Als litteratuur wordt aanbevolen Schafheitlin, Bessel'sche Funtionen, No. 4 derzelfde serie.

De privaot-docent Dr. P. E. Verkade, t. heeft zijn lessen aangevangen Dinsdag 18 Jan. l.l., 's avonds van 7—8 uur, in zaal 31, met het onderwerp: „Organische Arseen-, Antimoon- en Bismuth-verbindingen."

UITSLAG EXAMENS.

Geslaagd voor het Candidaats-examen voor Scheikundig ingenieur: mej. K. C. Anema, mej. J. Beckering Vinckers, mej. N. Beekman, mej. M. A. J. Brevet, H. Coutinho, P. M. C. Geerkens, mej. C. A. de Gelder, C. E. H. H. J. Gielen, C. de Graaff, H. Hartman, J. Heslinga, K. J. Hondius, R. Houwink, K. Leendertz, P. Levedag, J. J. V. van de Loo, W. L. Mosmans, J. Mulders (met lof), mej. G. A. Nees, J. N. J. Perquin, D. W. Sissingh, mej. J. R. Sonneveld, P. C. van Steenwijk, J. P. K. van der Steur, K. F. Tromp, M. J. van Tusschenbroek, G. F. L. baron van Utenhove, J. W. H. Uytendogaart Jr., J. G. de Voogd (met lof), G. J. A. van Wagenveld, Hong an Yap en J. Zuideweg.

Geslaagd voor het Ingenieurs-examen voor Scheikundig ingenieur: P. H. A. van Aken, H. C. Berends, H. G. Ders (met lof), mej. W. Eekhoff, J. D. Hammer, P. H. Hermans (met lof), G. J. Lambert, J. Maris, J. W. Meuser Bourgnion, A. van der Minne, D. de Miranda en P. Spruit Jzn.

Prof. Dr. M. W. Beijerinck, t., zal aan het einde van den loopenden cursus afreden wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd.

CORRESPONDENTIE.

AAN DEN HEER ARIUS SECRET.

Een smartkreet stijgt uit mij op! Gij wilt dus niet het sieraad worden van ons illustre gezelschap? In een slapeloze nacht heb ik uw afwijzende boodschap gehoord, zoo talrijke malen, dat het mij vervulde met ontzetting; want zoo groot was mijn smart, dat ik mij niet meer kan herinneren u ooit tot het zitting nemen in onze alom geëerde en beminde redactie te hebben uitgenoodigd. Ik stel mij voor te gaan navragen, of dit eigenlijk wel ooit is geschied; want in mijn weinige heldere oogenblikken, welke mij na het lezen van de Delftsche arti-

kelen van den heer R. in het „Vaderland” nog overblijven, staat mij steeds voor den geest, dat wij besloten hadden u in verband met uw jarenlange bestuurspraktijk de rust te gunnen, aan welke gij u thans ziet overgeleverd.

Ondertusschen stellen wij het zeer op prijs, dat u ons voornemen u te vragen, waarvan wij om bovenstaande reden terug zijn gekomen, reeds hebt kunnen gissen. Of heeft één onzer u reeds hieromtrent gepolst; 't kan zijn, want ik was eenigen tijd in 't buitenland. U hebt ons door te bedanken uit een moeilijk dilemma gered. Bovendien hebben wij moeite gehad uw identiteit vast te stellen, maar, bedriegen wij ons niet, dan luistert u naar den naam, waarbij ik u hierboven heb aangeropen. Wel is uw achternaam ons nog een geheim, maar mogelijk ontbreekt daarin nog ergens een E., het wordt dan wat beter Hollandsch; nu vele „grooten” zich tegenwoordig bij hun voorletters laten noemen, is 't niet onmogelijk dat u deze juist weglaat.

Doch ter zake. Ja, heer Arius, het is een publiek secret, dat de meeste baantjes steeds door nullen wordt vervuld, wier eenige verdienste het is, behoorlijk hun rok te kunnen dragen. Maar, voorzeker, figuranten zijn er ook noodig en niet slechts bij het Studenten Tooneel, waarvan wij met ongeduld het Lustrum-optreden tegemoet zien; neen, in alle commissiën hebben eenige figuren uit de van ouds bekende „Stille Pantomime” wel degelijk hunne decoratieve (kunst)waarde. Zelfs eenige

antiquiteiten als jongste commissaris loopen er tusschen door; de waarde van deze heeren is slechts te bepalen door liefhebbers. Neen, heer Arius, gij doet deze stoet van wit- en uitgedoschte, van wit- en westgeveste heeren eenig onrecht aan.

Wel moet ik erkennen, dat de voormannen, de hoofdpersonen uit het Delftsche leven beter delften dan zij. Spreken, doen zij, op vergaderingen, en van zichzelf; lachen, doen zij, over grove domheden van anderen en over hun hoogheidswaan. Maar, heer Arius, dit laatste zij hen vergund, als zijnde het armoedig loon voor groote daden. Houden zij, de weinigen, niet het roer, handhaven zij niet de wet? Heeft niet hun stem de voornaamste invloed op de massa, die zwaar en massief een logge wedloop houdt naar het diploma? En belangstellingloos als leege fusten voort hobbelen op 's levensweg of zich richtingsloos verwarren in de luchtige netten eener zomersche ploeterijsdochter „charmes”?

Invloed op hen, die zich mateloos overgeven aan de wellust, karakterloos onwetend te zijn en zich te laten meesleuren in lijdzame onmacht, die zich door het leven laten opgebruiken als een pakje van Nelle's thee door een huismoeder!

Maar genoeg. Verlaten wij dit ergerlijk schouwspel om nogmaals te beseffen de verdiensten van de schaarsche voormannen. Zij houden toch de poppen naast zich binnen grenzen van normaal drankverbruik. Zij zwoegen en werken en streven hun doel na, voelen zich als profeten, die moeten

waken voor 't welzijn van de hunnen. Helaas n'est profète dans son propre pays.

En dan, heer Arius, onder al die verhevenen geest staat wel de redactie van het S.W. het van allen aan verguizing bloot. Want, werke niet slechts alleen met de vruchten hunnes geestes en wanneer werkt hun statige correct geestige figuur met keurig ordelint suggestief op de menen. Nooit! Neen, slechts hun lauwe woorden en gecorrigeerde artikelen schuiven zij moeielijk onder onrustige oogen, die doelloos zoekend staren over de wereld, welker blik geen bestemming van richting vermag te vinden, doch hoog even hangen blijft, waar sensatie en vergeten wacht voor slechts een korte stonde. Maar, zo wanneer de geest geprikkeld wordt en vlamme woorden wonden branden willen... wat geed dan meer dan een ellendig stinkende sisser ijskoude bonk belangstellingloosheid.

Neen, heer Arius, de Redactie van het S.W. geen dankbare taak. Zij moet het stellen met wat ik „innerlijke bevrediging” noem, dewelk als het schuim van de Heidsieck, die zij drinken.

Heer Arius, geluk dat deze hondsche taak wordt uw deel. Als gij zijt uitgerust, heb ik wens iets anders voor u!

ADVERTENTIËN.

Tegen 1 Februari te huur aangeboden:

2 ongemeubil. Voorkamers aan de straat, waarvan 1 met Alcoof en 1 Achterkamer.

Nadere inlichtingen OUDE DELFT 28.

TE HUUR AANGEBODEN:

Gemeubileerde Zit- en Slaapkamer

met vrije uitgang, f 40,— per maand.

Adres HUGO DE GROOTSTRAAT 33.

TE KOOP GEVRAAGD:

Handleiding 9 (Integraal),

Getypt dictaat Prof. SIERTSEMA.

Brieven met prijsopgaaf aan MORKS, Hooge Rijnijk 4a, Leiden.

EEN NIEUWE

GLOBE

met Nederlandschen tekst. Grenzen volgens het Verdrag van Versailles.

Prijs met halven meridiaan f 19.50.

BROCKHAUS' KLEINES
LEXIKON

5e nieuw bewerkte druk. 2 deelen in een band. 2094 bladzijden tekst, 128 bladz. platen waarbij 24 in kleurendruk, 2000 figuren tusschen de tekst, 431 kaarten.

Prijs slechts f 9.50.

LUEGER LEXIKON DER
GESAMTEN TECHNIK

8 deelen en 1 Supplement deel.

Prijs tijdelijk f 60.—

Mogen in geen studeerkamer ontbreken.

Voorhanden bij de
TECHNISCHE BOEKHANDEL EN
DRUKKERIJ J. WALTMAN Jr. - DELFT
BINNENWATERSLOOT 33.

BIJ MIJ

krijgt U de hoogste waarde voor gedragen heerenkleding, gebruikte boeken, enz. Wil men werkelijk de hoogste prijzen, ontbiedt dan

HERM. NORDEN,
GEDEMPTE GRACHT 60, DEN HAAG.

LEVERING VAN

Diners vanaf f 0,95.

NASSI GORENG.

JACHT- EN VISCHSCHOTELS.

Aanbevelend,

C. F. RUTER, Kok, Oude Delft 120.

**TECHNISCHE EN
HANDELSTECHNISCHE
TERMINOLOGIE**

DEEL I (DUITSCH)

door A. BONS Jr. en F. J. ROLVINK Jr.

Prijs gebrocheerd f 2.10. In linnen band f 2.75.

Uitgave van de

TECHNISCHE BOEKHANDEL EN
DRUKKERIJ J. WALTMAN Jr. - DELFT
BINNENWATERSLOOT 33.

Verschenen bij de Technische Boekhandel en Drukkerij J. Waltman Jr. te Delft:

Natuurkundige Vragen en Vraagstukken

DOOR

Prof. Dr. M. DE HAAS.

4e druk. — Prijs in blauw linnen band f 5.25.

De Handelsfunctie van den Scheikundig Ingenieur.

Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van Hoogleraar aan de T. H. op 8 December 1920

DOOR

Dr. C. J. VAN NIEUWENBURG.

PRIJS f 0.90.

**TECHNISCHE BOEKHANDEL
EN DRUKKERIJ J. WALTMAN JR.**

Steeds voorradig losse nummers van

Life.

Lloyds Magazine.

London "

Cassels "

Strand "

Wireless World.

Westermann Monatshefte

Techniek en Maatschappij

De betekenis der techniek voor de maatschappelijke evolutie in verleden en toekomst

DOOR

Ir. Is. P. DE VOOYS.

f 3.— ingenaaid; f 3.75 gebonden

INHOUD:

Inleiding.

- I. De invloed van het werktuig op den scharp hang van het bedrijfsleven.
- II. De schuld der techniek aan de oorlogswreedte.
- III. Drie trappen der techniek.
- IV. De economische taak van den ingenieur.
- V. De ingenieur als bedrijfsleider.
- VI. De medewerking van den ingenieur aan de regeering.

Voorhanden bij de TECHNISCHE BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ J. WALTMAN Jr. - DELFT
BINNENWATERSLOOT 33, Delft.

DRUKWERK

zoals 't behoort:
„af” en... op tijd.

Naamlooze Vennootschap

Vereenigde Drukkerijen

Judels & Hoogland, Delft

Choorstraat 47 = Telefoon 247